

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De remedijs communibus contra omnem luxuriam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

Item imponit et iniusticiam eo qd ho-
mini precepit qd implere n̄ possit: qua-
si iniuste in hoc cum hoīe egerit. **Cōtra**
quod dicit ps̄. **Iustus dñs in om̄ibus**
v̄ijs suis. et sanctus in oībus opibus su-
is. Item p̄ hoc imponit et impietate et
crudelitatem ex eo qd crudeliter egerit in
hoc qd homini onus importabile impo-
suerit. **Contra** qd dicit ps̄. **Nā sicut**
dñs. **Et ip̄e p̄ se dicit in euāgelio** **Disce**
te a me: quia mitis sum: et humil̄ corde.
Quinto ideo quia talis loquit̄ cōtra
fidē et veritatē qd dicit se nō posse continēter
vivere. **Et s̄m Aug⁹.** potest q̄ri d̄ illo. qd
dicit se nō posse continere. vtz̄ intelligat: qd
nō pōt continere se suis viribz̄ sine dei
auxilio: aut si intelligat: qd etiā adiutus
a deo nō possit. **Si** primo modo: h̄ pla-
num et verū est: qd sine adiutorio dei nihil
possumus. **Uñ** christus dicit in euāge-
lio. vt̄ habetur **Joannis. xv.** **Sine me**
nihil potestis facere. **Non** dixit pax fa-
cere: h̄ nihil omnino. **Uñ** etiā **Apl̄s. ij.**
Cor. iij. **Nō** sum⁹ sufficiens cogitare alī
quid a nobis quasi ex nobis. **Uñ** etiā
Aug⁹. **Nō** estne te nihil sūt om̄s conat⁹
nostri. **Uñ** etiā **Sapie. vij.** **Sicut** qd
alī n̄ possuz eē p̄tinēs nisi de⁹ dei: **Sed**
tū de⁹ semp̄ parat⁹ est dare gr̄az̄ adiu-
uare hominē in his q̄ sunt ad salutē si so-
lummō homo esset parat⁹ recipere gra-
tiā et adiuuamē diuinuz. **Si** secundo
modo. tunc manifestissime falsuz est: qz
etiā sapit heresim: qd quis audēt dicere
qd etiā cū adiutorio dei nō possit p̄tinē-
ter vivere. **Qz** talis loquit̄ cōtra p̄mum
articulū fidei vbi dicimus. **Credo** i deū
p̄a. om̄. **Et** potest queri a tali: an possit
aliquāto tpe p̄tinere: qd si dixerit se p̄ mē
sem̄ vel vltra posse. **Verbi** gratia: vt̄ i q̄
dragesima in qua etiā qñqz pessimi ho-
mines abstinent: tūc ostēdēdū ē et qd spe-
rare debet. qd potius sequenti mēse con-
tineat qz̄ in isto: cū deus paratior est ad
adiuandū eū postqz̄ p̄ mensem amore
eius cōtinuit qz̄ ante: si tūc ex corde ei⁹

auxilium instanter petierit. **Item** queri-
mus a tali quis cogit eū: vtrū a diabō
lo cogatur: vela muliere: vel a carne: nō
a diabolo. **Unde** **Breg⁹.** **Debilis** ē ho-
stis qui in neminē vincit: nisi volentem:
Ira est debilitatus et om̄i potestate sua
priuatus p̄ passionem et mortem christi.
Uñ **Aug⁹.** sup ps̄. **Diabolus** plerūqz̄
vult nocere: et nō pōt: qz̄ potestas ei⁹ est
sub potestate dei. **Nā** si tūc possz̄ nocere
diabolus q̄ntū veller: aliqs̄ iustoz̄ non
remaneret. **Idem** in s̄moue **Nō** em̄ dia-
bolus cogēdo vel suadēdo nocet: nec ex-
torquet a nob̄ cōsensum: h̄ petit **Dat** qd
dem ille cōsiliū: sed deo auxiliāte nostrū
ē v̄ eligere v̄ repudiare qd suggererit
vñ etiā **Chryso.** sup math̄. **Diabol⁹** ei
suggerē potest: cogere te nō potest. **Itē**
non cogit a muliere. qz̄ masculus natu-
ralit̄ fortior ē qz̄ m̄lier. **Item** nō a carne
qz̄ deus dedit dominū homini sup car-
nem suam. **Uñ** **Gen. 3.** dixit ad m̄liere
q̄ tenet figuraz̄ carnis. **Sub** viri p̄ate
eris: et ip̄e dñabit tui. **Qz** at̄ habeat do-
minū qd sup carnē suā qd bñ possit abste-
nere a fornicatōne si veller: hoc patet: qz̄
si tal̄ haberet tāta volūtate p̄tinēdi q̄n-
tā h̄ vinū suū in vase suo custodiendi: d̄
facili cōtineret. **Et** si cum tāta diligētia
obstrueret sensus corporis cū sentit se per
occasionē temptari carnalit̄. cū q̄nta di-
ligētia obstruit forā mē vasis repleti vñ
nō cū sentit vinū exire. vel stillare ex illo.
Itē patet ex hoc qz̄ si cū incōtinētia de-
beret p̄dere omnia bona sua tp̄alia: vt̄ si
scīret se amissurū pedemynū vel manus
vel ambos oculos. vel si scīret prepara-
tum ignē lectū in quo deberet cremari
sicut beatus laurentius i craticula: om-
nino abstineret: et nūqz̄ vsqz̄ ad mortē ali-
quē actū luxurie scīent̄ et volūtate facer̄.
Remedia luxurie cōmunia. **Q-**
Equit de remedijs cōmunibz̄
contra omnem luxuriam. et sunt
tria qd sic p̄bat. **Cū** luxuria sit
ignis necessario erit triplex remediū con-
A 2

era eā. Verbi gratia. Si olla q̄ circa ignez abo bullit: z ne effundat qd̄ in ea cōtinet aliqd̄ hoz triū fieri s̄suevit. v̄l a q̄ frigida olle infūd̄it. v̄l de lignis subtrahit. vel olle ab igne elongat. **P**rimū em̄ remediū est q̄ si q̄s videt seremprari: tūc aq̄ infundēda est. s. tribulatio q̄ cūq̄s vel vt recipiat a se vel ab alio bonā disciplinam. v̄l punitat se alias. s. trahendo per crines. Vel si nō vult sibi adhibere tribulationes in p̄nti: saltē adhibeat sibi ipsius tribulationis memoriaz: vt cogitet d̄ penis q̄ debētur peccato luxurie. **U**n̄ exemplum de his iā dictis. Legit̄ q̄ q̄dam temptatus a luxuria dixit si h̄ egero: eternū ignē merebor: ergo p̄bare volo: v̄trū possim sustinere. z sic cōbussit sibi digitos. z sic cōpescuit in se luxuriam. **E**xemplū etiā de b̄tō bern̄. qui p̄ ardoz luxurie inter spinas picit se z vulneravit corpus suuz. z sic p̄ vulnera carnis extinguit ardoz libid̄is. **I**tem legit̄ de beato b̄ndictō q̄ semel immerisit se ī gelidā aquā p̄t̄ vehemētē temptatōez carnis. **S**c̄dm̄ remediū ē: vt cū q̄s subtrahat̄ de cibo z potu. sc̄dm̄ enim ligna silue exardescit ignis. **E**t p̄cipue d̄ illi generib̄ cibo z potu q̄ incitāt ad luxuriā: vt sunt fortia vina. z cibi acuti saporis. **I**sta em̄ sunt q̄si facule ardentes ad incēdēdū luxuriā. **U**n̄ bern̄. **P**ip̄ et zinziber cūminū z saluta z m̄ltre sp̄es huiusmodi salsam̄toz palatū qd̄ delectāt h̄ accēdūt luxuriā. **U**n̄ **H**ieron̄. **I**nt̄ epulas difficile seruat̄ pudicitia. z nitēs cutis sordidaz on̄dit̄ aiām. **E**x quo pz̄ q̄ sicut iste ess̄z deridēd̄ qui facul̄ ardētib̄ domū suā incēdēs dicēt q̄ cōbustio eius sibi displiceret. sic deridēdi sūt qui dicūt se velle p̄tinere q̄n̄ cū talib̄ abis z potib̄ domo suas. i. corpa sua incēdūt igne libid̄inis z concupiscētie. **U**n̄ **A**mbrosius. **D**eniq̄ a nobis edendi mēsurā seruet: ne torius corporis labes generet̄. **U**n̄ etiā **C**hrysostrōm̄ dicit. **P**ericiunium cessatur pugna aduersus aiām. **U**nde

etiam **H**ugo d̄ sancto victore. **P**arca et vita occidit vitia. libid̄inem extinguit. s̄tutem nutrit. animū roborat. ad celestia m̄tem eleuat. **Q**̄ autem subtractio cibi z potus extinguat luxuriam. per tale p̄t̄ ostendi exemplū. **E**rat quidā adolescēs qui ex intuitu illicito in concupiscentiaz carnis vehementer contra honestam z pulchram mulierem accensus est. **E**t ipsa repulit eum sepius z arguit. **E**t ip̄e dixit. **S**i non adimpleret voluntatem suam: oporteret eum mori. **T**unc ipsa ass̄gnauit ei diem z locum z horaz qua deberet venire ad eam. **C**um autem iste adolefcens venire: tunc ipsa dixit. **V**oluntas tua non implebitur: nisi consenseris mihi in v̄nica petitione. z ip̄e libent̄ consentit. **T**unc ipsa inclusit eum in vna camera per triduum sine cibo z potu. z q̄rta die preparauit locum vnum cū mensa que fuit plena cum bonis ferculis et cibarijs. similiter z potum bonum. **E**t ex opposito preparauit lectum pulchz: z dixit iuueni. **E**n̄ optionem tibi do. an vis comedere z bibere. v̄l voluntatez tuā mecum adimplē. z voluntate tua peracta econuerso te includam. z iam non gustabis quicq̄s in comedendo z bibendo. **T**unc iuuenis respondit. **E**go iam ita fatigatus z attenuatus sum fame et siti q̄ ignis concupiscentie totus refriguit. z iam nullam concupiscentiaz erga te habeo. sed me delectat comedere z bibere magis q̄ quicq̄s aliud facere. **E**t ipsa ei: **Q**̄ nequā cur dixisti q̄ oporteret te mori. nisi ego tibi consentirem. **V**adez amplius quādo sic accensus es: tūc subtrahē tibi de cibo z potu. z sic facillime concupiscentiam carnis tue superab̄. **T**ertium remediū est q̄ homo elogget se ab igne luxurie. id est a presentia mulieris: **E**t hoc docet **A**p̄ls. i. **C**or. vi. **F**ugite fornicatōem. **S**uper quo **H**ob̄ dicit **A**mbrosius. **C**um alijs nempe vitijs potest spectari conflictus: h̄ac autē fugite: ne approxinetis quia non potest

aliter vici melius Ad idem monemur exemplo Joseph Gen. 19. Cui cum dormina sua diceret dormi mecum: ipse relicto in manu eius pallio fugit: et egressus est foras. Quare autem fugiendum sit Rñ/ deo primo. quia homo est sicut fenum aridum. Unde Propheta. Omnis caro fenum. Item homo est sicut stipula Uñ Job. 13. Et stipulam siccam persequeris. nulla autem securitas est stipule vel feno arido circa ignem. igitur merito fugiendum est. Quia luxuria est peccatum valde immundum. ergo non est securus luctari cum peccato isto. vix enim potest esse quod homo non inquinetur Ecclesiast. 10. Qui tetigerit picem: inquinabitur ab ea. Sed diceret quis stipulam se non esse: immo quasi ferrum: et ideo non oporteret cum timere mulierum familiaritates Respondeo quod etiam ipsum ferrum ignis immutat. ut quasi igneam formam inducat Sic ignis luxurie etiam homines ferreos immutat in malum Hieronimus. Ferreas mentes libido domat: Et etiam patet quod ex duobus lapidibus si invicem collidantur exit ignis. Sic ex familiaritate duarum personarum que quasi lapidee videntur: exit quandoque ignis luxurie. Item est murus lapideus a candela iuxta se posita non comburatur: tamen denigratur: sicut et quod homo quandoque non cadat ex familiaritate mulierum in peccatum actuale: tamen frequentius aliquantulum inquinatur ad minus per cogitationes et delectationes malas. Unde beatus Hieronimus Crede mihi non potest cum domino toro cor de habitare: qui feminarum actibus copulatur. Quia autem cohabitatio et familiaris conuersatio mulierum multum est occasio ruine potest manifestari per tale exemplum. Legitur in vita patrum. quod senex quidam erat qui cum incurrit egritudine in eam magnam seruebant ei fratres: et videns senex quod fratres occuparent eum eo dixit. Vadā in egyptum: ut non impediat

am fratres istos Et dixit ei abbas moyses: non vades quia fornicatioem incursum es. Ille autem tristatus dicebat. Fortuitum est corpus meum: et tu mihi ista dicis. Surgens ergo abiit in egyptum. Quod cum audissent homines circumquaque habitantes offerebant ei multa Venit etiam ad eum virgo quidam fidelis volens obsequium suum seni infirmo deponere Et post aliquantulum tempore cum paululum de egritudine quod detinebat melius habuisset incurrit in eam Et illa cepit Interrogata autem a vicinis loci illius vni cepit. Illa respondit. de senex huiusmodi non credebatur. Senex vero dicebat. ego hoc feci. sed custodite infantem quem peperit Que cum genuisset puerum et ablacatus fuisset: tulit senex infantem in brachiis suis Et die qua erat festiuitas in schyri accurrebat ibi et intravit ecclesiam coram multitudinem fratrum. Illi autem videntes eum fleuerunt. Qui dixit fratribus Videte infantem hunc: filius est inobedientie. cauete ergo vos o fratres a consortijs mulierum. eo quod in senectute hoc feci. et orate pro me. Et pergens ad cellam suam ad introitum pro me conuersionis reuersus est. Uñ Bern. Cum femina se esse et feminam non cognoscere: nonne plus est quam mortuum suscitare. si quod minus est non potest nec id quod maius est. Uñ Hiero. Si pudicitiam seruare quis: feminam quam bene videris conuersantem mente dilige: non corporali punitia. Uñ Greg. scribit in registro quod beatus augustinus nec cum sorore habitare consensit.

Incipit tractatu

lus de sex operibus misericordie. Et primo de corporalibus.

Overa misericordie corporalia sunt sex Primum est cibare esurientem Uñ Esaie. lviij. Frange esurienti panem tuum. Secundum est potus dare sitiēti. Mat. x. Qui potum dederit uni ex minimis meis calicem aque frigide non perdet mercedem suam. Sed sunt